

مددکاران در خط مقدم فوریت های اجتماعی

مددکار اجتماعی - مژگان میر اشرافی

زن با اورژانس اجتماعی یا همان خط تلفنی ۳۲۱ تماس گرفته و می گوید که به علت اعتیاد به مواد مخدر دیگر قادر نیست از کودک « به ۵ ساله اش که او هم دچار سوء مصرف مواد است، نگهداری کند. قاضی دستور انتقال کودک را به سازمان بهزیستی صادر می کند. منظور انتقال کودک به سازمان بهزیستی، مددکار اجتماعی به همراه ۲ نفر از مأمورین کلانتری به محل سکونت کودک، مراجعه می کنند. زمانی که آنها در حال خارج شدن از خانه کودک هستند، ناگهان ۳ مرد به همراه مادر پسر بچه به مددکار حمله می کنند تا پسر بچه را به «خانه بازگردانند. با وجود همراهی مأمورین نیروی انتظامی، مددکار اجتماعی به شدت آسیب می بیند و به بیمارستان منتقل می شود.

با گذشت بیش از پنج دهه از فعالیت حرفه ای مددکاران اجتماعی در ایران، امروزه متخصصان این حرفه در حوزه های متنوع و وسیعی مشغول فعالیت هستند. بی تردید مراکز مداخله در بحران و اورژانس اجتماعی یکی از مهمترین حوزه های تخصصی فعالیت مددکاران اجتماعی محسوب می شوند. اما با وجود آنکه نزدیک به ۵۱ سال است از تاسیس اورژانس اجتماعی سازمان بهزیستی می گذرد، مددکاران اجتماعی شاغل در مراکز مداخله در بحران همواره در معرض خطر بوده اند و یا به دلیل عدم همکاری بین سازمانی دستگاه های مواجه می شوند. قضایی - انتظامی و نقص قوانین در مورد حمایت از کودکان و زنان با چالش ها و مشکلات فراوانی

خشونت خانگی، در سال ۸۷۳۱ مراکز مداخله در بحران به منظور ارائه خدمات و رسیدگی به وضعیت آسیب دیدگان اجتماعی در زمینه ابتدا در ۸ استان تاسیس شدند و پس از آن، طی ۵۱ سال گذشته در فرار از خانه، کودک آزاری، طلاق، اختلال هویت جنسی و غیره استان های دیگر نیز گسترش یافتند.

مهمترین هدفی که مراکز اورژانس اجتماعی ویا مداخله در بحران دنبال می کنند، فراهم کردن پایگاهی امن برای ارجاع اولیه آسیب دیده اجتماعی است. در حال حاضر اورژانس اجتماعی شامل خط ۳۲۱، خدمات سیار، مداخله در بحران و پایگاه اورژانس اجتماعی می شود.

اغلب مددکاران اجتماعی فعال در مراکز مداخله در بحران و فوریت های اجتماعی، در فرایند پذیرش و ارائه خدمات حمایتی به آسیب دیدگان اجتماعی و قربانیان خشونت های خانگی، با چالش های فراوانی مواجه هستند. به عنوان مثال بسیاری از مددکاران شاغل در بخش فوریت های اجتماعی، ممکن است به صورت هم زمان، ناچار به ارائه خدمت به تعداد زیادی باشند؛ چراکه خدمات مددکاران اجتماعی خصوصا آن دسته از آنان که دانش آموخته رشته مددکاری اجتماعی و آموزش دیده هستند، کاربرد زیادی دارد.

، در خصوص همکاری های بین بخشی میان دستگاه های در سال ۲۹۳۱ "فوریت های اجتماعی" با وجود تصویب و ابلاغ آیین نامه اجرایی از جمله دادگستری، وزارت کشور و نیروی انتظامی توسط هیات دولت، با این حال، مددکاران اجتماعی به عنوان خط مقدم حوزه ناشی از همکاری های بین بخشی فوریت های اجتماعی، علاوه برآنکه در معرض خطر جانی قرار دارند، فشارهای عصبی شدیدی را که به عنوان یک فرایند بسیار ضروری است، متحمل می شوند.

همسایه ها یک مورد کودک آزاری را گزارش داده اند. آنها صدای فریاد و التماس های کودک ۴ ساله را که آزار و اذیت می شود، « می شنوند. مددکاران اجتماعی مرکز مداخله در بحران برای بازدید و بررسی موقعیت کودک در خانواده به محل می روند. پدر در هر روز به همراه مأمور نیروی انتظامی داخل خانه می شوند. مددکار، کودک ۴ خانه را بروی مددکار اجتماعی باز می کند و مددکار اجتماعی بر روی بدن ۳ ساله را درحالی که بدنش به شدت بر اثر جراحت های وارده از طرف پدر معتاد کبود شده، پیدا می کند. جای ته سیگار که کودک خاموش شده، کاملاً مشهود است. مددکار اجتماعی تصمیم می گیرد که کودک را از خانه خارج کرده و به مرکز نگهداری و قرنطینه سازمان بهزیستی انتقال دهند. در هنگام خروج با آنکه مأمور نیروی انتظامی مددکاران اجتماعی را همراهی می کرده اند، پدر به « آنها حمله می کند و مددکار اجتماعی که ۳ ماهه باردار بوده است بر اثر جراحت وارده از طرف پدر کودک، کودکش را سقط می کند.

فقدان آموزش های لازم و کافی به مامورین نیروی انتظامی جهت نحوه برخورد با چنین مواردی و چگونگی دفاع از جان خود و مددکاران اجتماعی در بسیاری از موارد جان آنها را در معرض خطر قرار می دهد. چنانچه بنا به اظهارات مسئول اورژانس اجتماعی سازمان بهزیستی، اعضای گروه مداخله در بحران در دو تا سه درصد مداخلات، تهدید به اسید پاشی و چاقو زدن شده اند و حتی در یکی از موارد در شهر به مددکار اجتماعی توسط یک کودک آزار ۸ ضربه چاقو وارد شده است. ورامین

در جریان مداخله در بحران، تعارض بین اصول اخلاقی مددکاری اجتماعی و قوانین حقوقی، به ویژه در خصوص حمایت از کودکان و زنان آزار دیده بیش از سایر حوزه های کاری در مددکاری اجتماعی چالش برانگیز است. به طور مثال در صورت گزارش یک مورد کودک آزاری زمانی که تیم مداخله در بحران به محل اعزام می شوند، بدون داشتن حکم قضایی نمی توانند وارد خانه شوند. با این حال در موارد بسیاری گرفتن حکم قضایی ساعت ها و یا به طور معمول ۴۲ ساعت طول می کشد. بر فرض اگر با توجه به ضرورت مساله، آزردهنده پدر کودک بوده و نیاز باشد که او به دادگاه ارجاع داد، باز گرفتن حکم قضایی مدت زیادی به طول می انجامد، که خود این زمان ممکن است کودک و یا سایر اعضای خانواده را در معرض آسیب و خشونت بیشتری قرار دهد.

تو چیکاره اش " قاضی رو به مددکار اجتماعی می کند و از او که همراه کودک معارض با قانون در دادگاه حاضر شده است می پرسد: « دختر جان این بچه خودش مادرو پدر دارد، نیاز به له له ندارد. به جای این ". قاضی: "مددکار اجتماعی هستم" مددکار: "هستی؟". «کارها برو بشین بچه های خودت را بزرگ کن

مددکاران اجتماعی اغلب باید با سایر افراد حرفه ای که نگرش یکسانی با آنان در کار با آسیب دیدگان اجتماعی ندارند همکاری کنند؛ اغلب زمانی که مددکاران اجتماعی تلاش می کنند که در فرایند حمایت گری و مدافعه گری از آسیب دیدگان اجتماعی از برچسب خوردن آسیب دیدگان به خصوص کودکان معارض با قانون، جلوگیری نمایند، ممکن است به تخصص مددکاران اجتماعی توسط وکلا، قضات، مامورین انتظامی و گاهی پزشکان را احترام گذاشته نشود.

نبودن جایگاه قانونی مددکار اجتماعی در تعامل با سیستم قضایی سردرگمی بسیاری را برای آنان در نحوه تعامل با سیستم قضایی بوجود آورده است. مددکاران به طور قاطع نمی دانند که باید به چه شیوه ای در فرآیند دادرسی و قضایی گزارش تهیه کنند و به اینکه قوانین حمایتی بخصوص در موارد کودک آزاری می تواند در روند دادگاه تاثیر داشته باشد، اطمینان ندارند.

بر اساس اظهارات بسیاری از مددکاران اجتماعی، مراجع قضایی در مورد پذیرفتن مددکار احساس وظیفه نمی کنند. روشن شدن جایگاه مددکار اجتماعی در سیستم قضایی می تواند به آنها در ایجاد موازنه بین اصول حرفه ای مددکاری اجتماعی، اصول قانونی و حقوقی کمک قابل توجهی کند و در عین حال شرایط را برای حمایت گری به نفع افراد آسیب دیده اجتماعی بخصوص کودکان تسهیل کند.

آن است، مددکاران اجتماعی "در دسترس و به موقع بودن" و "تخصصی بودن" به نظر می رسد با آنکه ویژگی مهم ارائه خدمات اجتماعی شاغل در مراکز مداخله در بحران سازمان بهزیستی کشور با محدودیت های بسیاری در ارائه خدمات در شرایط بحرانی روبرو هستند.

منابع:

همایش مددکاری در حوزه کودکان، مددکاران اجتماعی در فرایند دادرسی ویژه کودکان، پژوهش کیفی، معارف وند، تدین، عین الیقین، ۰۹۳۱

- در اورژانس ۳۲۱ چه می گذرد؟ عصر ایران،
- <http://goo.gl/dwyyyo> ۱۹۳۱

<http://goo.gl/fhqxaP> اورژانس اجتماعی نیازمند حمایت است، سایت تخصصی مددکاران اجتماعی

- معاونت اجتماعی سازمان بهزیستی کشور
- <http://123.behzisti.ir/modules/showframework.aspx>

سامانه بانک اطلاعات آسیب های اجتماعی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

<http://asibha.mcls.gov.ir/fa/ghorop/rigor/childabuse/manabe/emergency>

- <http://www.hamshahrionline.ir/details/171116>
- <http://tadbir24.ir/fa/news/8684>
- <http://www.khabaronline.ir/detail/306553/weblog/mosavichalak>